

U 10/2020 rd

Statsrådets U-skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till särskilda åtgärder gällande de europeiska struktur- och investeringsfonderna och fonden för dem som har det sämst ställt för att hantera covid-19-krisen (*investeringsinitiativ mot coronaeffekter plus*)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 2 april 2020 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 1301/2013 vad gäller införandet av särskilda åtgärder för att tillhandahålla extraordinär flexibilitet vid användningen av de europeiska struktur- och investeringsfonderna för att hantera covid-19-krisen (COM(2020) 138 final) samt om ändring av förordning (EU) nr 223/2014 (fonden för europeiskt bistånd för dem som har det sämst ställt) vad gäller införandet av särskilda åtgärder för att hantera covid-19-krisen (COM(2020) 141 final) samt en promemoria om förslagen.

Avsikten är att de ändrade förordningarna ska träda i kraft i brådskanie ordning. Därför gavs om förslagen först i statsrådets samordningssystem koordinerade E-utredningar (E 32/2020 rd och E 33/2020 rd).

Helsingfors den 23 april 2020

Näringsminister Mika Lintilä

Konsultativ tjänsteman Petri Haapalainen

23.4.2020

STATSRÅDETS U-SKRIVELSE TILL RIKSDAGEN OM ÄNDRING AV EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNINGAR (EU) NR 1303/2013 OCH (EU) NR 1301/2013 VAD GÄLLER INFÖRANDET AV SÄRSKILDA ÅTGÄRDER FÖR ATT TILLHANDAHÅLLA EXTRAORDINÄR FLEXIBILITET VID ANVÄNDNINGEN AV DE EUROPEISKA STRUKTUR- OCH INVESTERINGSFONDERNA FÖR ATT HANTERA COVID-19-KRISEN SAMT OM ÄNDRING AV FÖRORDNING (EU) NR 223/2014 (FONDEN FÖR EUROPEISKT BISTÅND FÖR DEM SOM HAR DET SÄMST STÄLLT) VAD GÄLLER INFÖRANDET AV SÄRSKILDA ÅTGÄRDER FÖR ATT HANTERA COVID-19-KRISEN N (INVESTERINGSINITIATIV MOT CORONAEFFEKTER PLUS)

1 Bakgrund

Den 13 mars 2020 antog kommissionen ett meddelande och ett lagstiftningspaket om vissa specialåtgärder gällande struktur- och investeringsfonderna i syfte att hantera den pågående covid-19-epidemin. Förslagen har godkänts och de trädde i kraft 1.4.2020 (E 16/2020 rd/U 5/2020 rd – *Investeringsinitiativ mot coronaeffekter*).

COVID-19 krisen medför betydande utmaningar också för verksamheten i fonden för europeiskt bistånd för dem som har det sämst ställt. Kommissionen föreslog därför den 2 april ändringar i förordningen om fonden (223/2014) för att hjälpen till dem som har det sämst ställt och är mest utsatta ska kunna tryggas i en krissituation. Dessutom föreslog kommissionen flera anpassningar i den allmänna förordningen om de europeiska struktur- och investeringsfonderna 1303/2013 och i förordningen om Europeiska regionala utvecklingsfonden 1301/2013 (*Investeringsinitiativ mot coronaeffekter plus*).

Avsikten är att de ändrade förordningarna ska träda i kraft i brådskande ordning. Därför gavs om förslagen först i statsrådets samordningssystem koordinerade E-utredningar (E 32/2020 rd och E 33/2020 rd).

2 Huvudsakligt innehåll

2.1 Förslagen gällande de europeiska struktur- och investeringsfonderna

Kommissionen föreslår ytterligare ändringar som kompletterar de förslag som antagits den 13 mars gällande de bestämmelser som tillämpas i de europeiska struktur- och investeringsfonderna under programperioden 2014–2020 för att Covid-19-pandemins följder ska kunna lindras på bästa möjliga sätt i dessa fonder:

- Kommissionen kan på ansökan av en medlemsstat godkänna en programändring enligt vilken under räkenskapsåret 1.7.2020–30.6.2021 inte krävs nationell medfinansiering (100 % EU-

stöd) för projekt som finansieras i en eller flera verksamhetslinjer från ERUF-, ESF- och Sammanhållningsfondens program enligt målet Investering för tillväxt och sysselsättning

- Det blir möjligt att överföra behövliga anslag mellan Europeiska regionala utvecklingsfonden (förutom Interreg-programmen), Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden inom målet Investering för tillväxt och sysselsättning.
- På de anslag vilkas överföring kommissionen godkänner genom en programändring tillämpas inte tematisk koncentration.
- Av force majeure-orsaker kan man avvika från reglerna om automatisk återbetalning.
- Fonderna kan bevilja bidrag för åtgärder mot covid-19-pandemin retroaktivt för projekt som redan inletts eller avslutats.
- I programmen för utveckling av landsbygden utvidgas möjligheterna att finansiera små och medelstora företags rörelsekapital (högst 200 000 euro).
- Då programmen i Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden stängs tillåts en avvikelse på högst 10 % i de program som godkänts genom kommissionens beslut i de anslag som bestyrkts för varje prioritering per fond och per regionkategori.

Dessutom innehåller förslaget anpassningar som förenklar genomförandet, bland annat flexibilitet när det gäller tidsfrister för behandlingen av årsrapporten, uppdatering av partnerskapsstrategin ska inte krävas vid programförändringar, den tematiska koncentrationen slopas och ex-ante förhandbedömningar ska inte krävas för finansieringsinstrumentens del.

Kommissionen föreslår också att ERUF-förordningen ändras för att tillåta att stöd, trots förbudet mot stöd för företag i svårigheter, kan beviljas företag som råkat i svårigheter för åtgärder med delfinansiering från EU från särskilt angivna statsbidragsprogram, medräknat de tillfälliga de minimis – ramar som gavs den 20 mars 2020.

2.2 Fonden för dem som har det sämst ställt

För att säkerställa att hjälpen fortsätter och når fram i krissituationer föreslår kommissionen följande ändringar i förordningen om fonden för europeiskt bistånd för dem som har det sämst ställt:

- utgifter för insatser för att främja krishanteringsförmågan avseende covid-19-pandemin ska vara stödberättigande från och med den 1 februari 2020
- ändringar i åtgärdsprogrammet som förorsakas av krisen kräver inte beslut av kommissionen
- det ska vara möjligt att använda värdekuponger för att lämna bistånd till stödmottagarna
- tidsfristen för inlämnande av den årliga rapporten om genomförande senareläggs och olika övervaknings- och kontrollåtgärder kan göras flexibla under krisen
- mera flexibilitet iaktas vid problem med stödberättigande som beror på krisen, exempelvis när bistånd fördröjs eller endast delvis levereras och
- som en exceptionell och tillfällig åtgärd möjliggörs också att utgifter för fondens verksamhet till 100 % täcks ur EU:s budget.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Kombinerad rättslig grund för ESI-fonderna: EUF-fördragets artiklar 177, 178 och 322 (1) a, ordinarie lagstiftningsförfarande (kvalificerad majoritet).

När det gäller fonden för dem som har det sämst ställt EUF artikel 175 (3), ordinarie lagstiftningsförfarande (kvalificerad majoritet).

Statsrådet anser att förslagen ligger i linje med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

4 Förslagens konsekvenser för Finland

Förslagen får inga konsekvenser för åtagandena i EU:s budget eftersom det inte föreslås några ändringar av maximibeloppet för de anslag som beviljas ur fonderna för de operativa programmen för programperioden 2014–2020.

Förslagen får inte några konsekvenser för betalningsbemyndigandena totalt sett.

Behoven av de europeiska struktur- och investeringsfondernas betalningsbemyndiganden förväntas dock tidigareläggas under perioden 2020–2024 och förfalla till betalning för medlemsstaterna 2020–2021. Enligt kommissionens förslag skulle behovet av Europas betalningsbemyndiganden år 2020 vara 8,5 miljarder euro och år 2021 6,1 miljarder euro. Detta skulle enligt kommissionens förslag kompenseras åren 2023 ja 2024, då behovet av betalningsbemyndiganden bägge åren skulle minska med 7,3 miljarder euro. Det skulle således vara fråga om ett tidigareläggande av betalningsbemyndiganden på sammanlagt 14,6 miljarder euro, vars konsekvens för Finlands betalningar totalt sett är neutral.

Behoven av betalningsbemyndiganden för fonden för dem som har det sämst ställt förväntas på motsvarande sätt tidigareläggas perioden 2020–2024 och förfalla till betalning för medlemsstaterna åren 2020–2021. Enligt kommissionens förslag skulle behovet av betalningsbemyndiganden år 2020 vara cirka 42 miljoner euro och år 2021 cirka 25 miljoner euro. Detta skulle enligt kommissionens förslag kompenseras åren 2023 och 2024, då behovet av betalningsbemyndiganden bägge åren skulle minska med 67 miljoner euro. Det skulle således vara fråga om ett tidigareläggande av betalningsbemyndiganden, vars konsekvens med tanke på Finlands betalningar totalt sett är neutral.

Kommissionen har inte utöver förordningsförslagen gett något förslag om att justera EU:s budget för 2020. Tidigareläggandet av betalningsbemyndigandena kan dock i någon mån antas förutsätta en justering av betalningsbemyndigandena i EU:s budget. Först genom den kan man se vilka konsekvenserna blir för EU:s budget och för medlemsstaternas betalningar till EU.

Förslagen påverkar inte budgeteringen av strukturfondsmedlens nationella andel. De nationella medlen för strukturfondsprogrammet har budgeterats enligt den totala ramen för det pågående strukturfondsprogrammet i statsbudgeten för 2020 samt i planen för de offentliga finanserna 2021–2023. Förslaget ändrar inte den totala ramen för programmet. Dessutom är för Finlands del bindningsgraden för medlen för det pågående strukturfondsprogrammet redan hög, och ger således inte just någon möjlighet att tidigarelägga genomförandet. Det är möjligt att omfördela återkallade förmyndiganden, men inte heller det skulle påverka den nationella budgeteringen.

4.1 Konstitutionella konsekvenser och Ålands ställning

Landskapet Åland utarbetar egna program som det själv förvaltar.

5 Övriga medlemsstaters ståndpunkter

Merparten av medlemsstaterna förespråkar att ändringarna i förordningarna ska godkännas i enlighet med kommissionens förslag.

6 Behandling av förslagen i Finland och i Europeiska unionen

Nationell behandling i de sektioner som är underställda kommittén för EU-ärenden:

Europeiska struktur- och investeringsfonderna:

Sektionen för regional- och strukturpolitik EU4 skriftligt förfarande 3.– 6.4.2020

Fonden för europeiskt bistånd för dem som har det sämst ställt:

Sysselsättningssektionen (EU29), skriftligt förfarande 6.– 7.4.2020

Rådets förhandlingsmandat för förhandlingarna med Europaparlamentet fastställdes i Coreper 8.4.2020.

Avsikten är att omröstningen om förslagen ska ske i Europaparlamentets plenum 16.– 17.4.2020, varefter avsikten är att rådet godkänner förordningsförslagen genom skriftligt förfarande.

7 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet kan godkänna kommissionens förslag.

Statsrådet anser att det är viktigt att trygga hälsovårdssystemets funktionsförmåga under pandemin.

Om det under behandlingen i rådet görs ändringar i förslagen kan statsrådet på grund av de exceptionella behandlingsförhållandena och ärendets brådskande karaktär bedöma och godkänna ändringarna med beaktande av Finlands övergripande intresse.

Statsrådet framhåller att man inte genom de anpassningar som nu görs bör förutse innehållet i EU:s fleråriga finansieringsram för kommande period (2021–2027).